

Mziya Tsereteli

İvane Cavaxişvili Adına
Tbilisi Dövlət Universiteti

Kaxa Qabuniya

Vətəndaş İnteqrasiyası və Millətlərarası Münasibətlər Mərkəzi

Bakuriani trening-seminarlarının hesabatı**Abstrakt**

Məqalə 2011-ci ilin oktyabrın 1-3-ü Cavaxeti və Kvemo Kartli regionlarının ikiduali təhsilin təlimatçı-müəllimlərinə xüsusi keçirilən trening-seminarların kursunun hesabatını təqdim edirik. Treningin məqsədi idi ki, iştirakçılar ümumiyyətlə qiymətləndirmə və xüsusilə də dilin mənimsənilməsi və sahibolmanın qiymətləndirmə sistemləri ilə tanış olsun, əsas metodoloji yanaşmaları mənimsəsin və sinif testlərinin tərtib olunmasında praktiki təcrübə qazansınlar.

Treningin nəticəsində iştirakçıların dilin qiymətləndirilməsinin nəzəri və praktiki məsələlərinə qarşı böyük maraqları oyandı; dilə sahibolmanın qiymətləndirilməsi və ya müəllimlər üçün tədris prosesində olan ehtiyaclar və problemlər məlum oldu. Eləcə də trening-seminarların növbəti, daha dərin kurslarının keçirilmə zərurəti ayrıldı.

Bu ilin oktyabrın 1-3-də Bakuriani qəsəbəsində xüsusi trening-seminarların kursu keçirildi. Treningin iştirakçıları Cavaxeti və Kvemo Kartli regionlarının ikiduali təhsil təlimatçı-müəllimləri idilər. Trening Avropa Komissiyasının "Etnik azlıqların təhsil hüquqlarının ikiduali təhsil yolu ilə qorunması" layihəsinin çərçivəsində keçirildi.

Treningin məqsədi idi ki, iştirakçılar qiymətləndirmə sistemləri ilə və dərs prosesində dilin mənimsənilməsinin əhəmiyyəti ilə tanış olsunlar, eləcə də nəzəri cəhətdən testin yaradılmasının əsasları ilə tanış olsun və sinif testlərinin tərtibatında praktiki təcrübə alsınlar.

Trening üç gün ərzində davam edirdi və oxunun ətrafında mövcud ən yaxın elmi yanaşmaların icmalından və təqdimatlardan, eləcə də praktiki fəallıqlardan, qrup icmallarından və diskussiyalarından ibarətdir.

Treningin birinci mərhələsində iştirakçıları qiymətləndirmənin mənası ilə tanış etdik və dilin tədris prosesində onun mahiyyəti ilə tanış etdik.

Xüsusilə də növbəti məsələlər təhlil olundu:

- çoxdilliliyin dəyərləndirilməsi;
- ikidilliliyin qiymətləndirilməsi;

- ikiduali təhsil proqramlarının qiymətləndirilməsi;
- təhsildə dilə sahibolma səviyyələrinin (sinifdə dilin qiymətləndirilməsi; dinamik qiymətləndirmə; dilin qiymətləndirmə mədəniyyəti, ikinci dilin çoxsaylı əhali arasında qiymətləndirilməsi); yerli dil proqramlarının qiymətləndirilməsi; razılaşdırma prinsipinin istifadəsi (qiymətləndirdikdə).

İştirakçıların təcrübəsində mövcud qiymətləndirmə misallarına əsaslanaraq qiymətləndirmə məqsədləri, məsələləri, obyekt, tipi, növü və forması kimi əsas terminləri müəyyənləşdirdik.

Xüsusi qrup diskussiyası qiymətləndirmənin müxtəlif anlayışına və onların şərhinə həsr olundu. Xüsusilə də iştirakçılarla birlikdə ölçü (Measurement), sinifdə qiymətləndirmə (classroom Assessment), genişmiqyaslı qiymətləndirmə (large scale Assessment), proqramın, layihənin qiymətləndirilməsi (Evaluation) və monitoring kimi məsələlər nəzərdən keçirildi.

Dilin mənimsənilməsinin / dilə sahibolmanın növbəti məsələləri iştirakçıların böyük marağına səbəb oldu: *dilə sahibolma səviyyəsinin kriterilərlə münasibətdə qiymətləndirilməsi, nitqi əməlin qiymətləndirilməsi, dil səriştəsinin (biliyinin) qiymətləndirilməsi; dilin mənimsənilmə səviyyələrinin Ümumi Avropa sistemi; eləcə də dilə sahibolma səviyyələrinin ümumi Avropa sistemi, qiymətləndirmə vasitəsi və gürcü dili, ikinci dil kimi xarici dilə sahibolma səviyyələrinin mövcud standartının strukturu.*

Qrupda qiymətləndirmənin metodoloji əsasları və metodları təhlil edildi. Eləcə də testin yaradılmasının mərhələləri, testin əsas ölçüləri (həqiqilik, etibarlılıq və ədalət) və test tapşırıqlarının növləri.

Normaya və kriteriyə yönələn qiymətləndirmə, onların istifadəsi misallarının təhlili xüsusi maraq oyadı. Qrupda ikinci dilin tədrisi prosesində testlərin nəticələrinin əhəmiyyəti, onların istifadəsi sahəsi xüsusi olaraq analiz edildi. Dinləmə, oxu, leksika, qrammatika və yazının ölçülü test tapşırıqlarının misalları təhlil edildi.

Treninqin əhəmiyyətli mərhələlərindən biri praktiki işlər idi. Xüsusilə də qrup və cütlüklərdə iş metodlarından istifadə etməklə iştirakçılar tərəfindən test tapşırıqları analiz edildi, nümunə olaraq verilən testin düzgünlüyü müəyyənləşdirildi.

Treninqin sonunda iştirakçılar müstəqil qrup işini yerinə yetirdilər, verilən mətnin və dilin mənimsənilməsinə müəyyənəşdirən səviyyənin qiymətləndirilməsi üçün test tapşırıqlarını yerinə yetirdilər. Hər bir qrupun işi bütün qrupun qarşısında təqdim edildi. Təqdimatlar zamanı təqdim edilən test tapşırıqlarının keyfiyyəti tənqidi qiymətləndirildi, onların dil bilmə

səviyyəsi ilə uyğunluğu, distraktorların qabiliyyəti dəyərləndirdi, açıq test tapşırıqlarının rubrikalarının uyğunluğu/tamlığı və s. parametrləri.

Treninq iştirakçıların böyük marağına səbəb oldu, bunu onların yüksək səviyyəli cəlb olunmaları, aktivlikləri və canlı diskussiyaları təsdiq edirdi. İştirakçıların sözlərinə görə təhlil edilən məsələlərlə onlar daim dərs prosesi ərzində və bilik və təcrübənin azlığına görə (və ya olmadığına görə) üzləşirdilər, indiyə qədər bir sıra problemlərini yalnız intuitiv əsasda həll edirdilər. Treninqdə qazanılan bilik və praktiki təcrübə onlara qiymətləndirmə prosesini yaxşı planlaşdırmaqda və dilin tədrisi prosesində onun nəticələrindən adekvat şəkildə istifadə etməyə yardım edəcəkdir. Testin yaradılması, test tapşırıqlarının tərtib olunması və test nəticələrinin şərhinin nəzəri və praktiki məsələləri xüsusi maraq doğurdu.

Treninqin nəticəsində insanların dilin tədrisinin / səviyyəsinin qiymətləndirilmə sahəsində olan əsas ehtiyacları və problemləri ayrıldı. Bunlardır: mövzu üzrə mövcud olan xüsusi ədəbiyyatın qıtlığı, testin yaradılması mərhələlərinin növbəti tədris tələbatı, test tapşırıqlarının qiymətləndirilməsi (balların yazılması, rubrikaların, sxemlərin) prinsiplərinin və test nəticələrinin şərhinin aşağı biliyi, test tapşırıqlarının tərtibatının praktiki təcrübəsinin qıtlığı və s.

İştirakçılar bu məsələləri daha dərinləndirən öyrənmək istəklərini bildirdilər. Onların fikrincə, dilin tədrisinin səviyyəsinə yaxşılaşdırmaq üçün dilin mənimsənilməsinin qiymətləndirilməsinin növbəti treninqlərinin keçirilməsi yaxşı olardı ki, bu sahədə daha dərin bilik alsınlar, eləcə də praktiki işin nəticəsində toplanılan problemləri tənqidi analiz etsinlər.

Mzia Tsereteli
Kakha Gabunia

Report on training seminars held in Bakuriani

ABSTRACT

Presented paper is a report on training-seminars held in 01-03 October 2001. The purpose of this training was to get acquainted with general assessment and specifically, with language acquisition and its assessment systems. Participants would also acquire main methodological approaches and practical experience in school test development.

The training results revealed interest in theoretical and practical aspects of language assessment, as well as various problems in the process language possession assessment in school setting. Further need for such training-seminars and deeper courses in this sphere was also exposed.